

Národní park Šumava – produkt nebo oběť doby?

V pondělí 13.2.2012 uspořádal Výbor pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí Senátu Parlamentu České republiky, spolu s dalšími složkami, konferenci nazvanou „Národní park Šumava- produkt, nebo oběť doby?“

Konference se konala v zasedacím sále Senátu a hlavním tématem byla problematika, která v posledních čtyřech letech rozděluje část společnosti, a to nejen odborné, na zastávce tzv. bezzásahového režimu a na jeho odpůrce. Pro osvětlení historie problému připomeňme, že se jedná o zásadní názor, zda se snažit stávající kůrovcovou kalamitu na Šumavě zastavit razantním způsobem tak, jak se to po staletí ve smyslu lesnických zkušeností dělalo, a jak to prosazuje i stávající vedení parku, anebo proti kůrovci nezasahovat a ve vznikajícím suchém lese, „divočině“ nechat přírodu, aby si sama pomohla a vytvořila nový odolnější les. Na první pohled se zdá, že experiment vzniku divočiny nic neděláním (hlavní podíl práce přeci provede velice důkladně kůrovec) se zdá nesporně jednodušším, než pracná a postupná přeměna, člověkem poznamenaných monokulturních lesů, na lesy smíšené s vysokým zastoupením buku a tedy odolnějšími vůči přírodním živlům i škůdcům. Propagátoři divočiny nezapomínají také vždy připomenout, že to vše zařídí kůrovec naprosto zadarmo. Trochu skromněji již zapomínají uvést, jak dlouho to ordinování pomocí kůrovce potrvá a co čeká rostliny, živočichy ale i lidi do doby, než v podmínkách suchého lesa vyrostou nové stromy. Pro úplnost je třeba ještě historii problému doplnit, že politická situace po orkánu Kyrill v roce 2007 mnoho diskusí nepřipustila a striktní ministerský příkaz zajistil v nezpracovaných polomech dokonalé podmínky pro vznik kůrovcové líhně. Kůrovec nelenil, zcela se vymkl kontrole a opravdu zadarmo nastartoval kalamitu, která nemá v Evropě srovnání a dodnes není zažehnána. Současné příklady tisíců hektarů uhynulého lesa, nebo rekordními těžbami vytvořené holiny jsou toho přesvědčivým důkazem. Podstatná část šumavských, byť monokulturních lesů, uschla a na dlouhou dobu nebude plnit nenahraditelné vodohospodářské a klimatické funkce. Během krátké doby se pro řadu rostlin a živočichů změnilo jejich obvyklé životní prostředí. Obhájci divočiny vítězoslavně komentují každé zmlazení pod stožáry suchých stromů. O tom, že na dalších velkých plochách neroste nic a pravděpodobně v dohledné době ani nic neporooste, se již tak moc nepíše.

S přibývajícím dobou narostla nervozita a agresivita sporu. Z debat se vytrácí slušnost, korektnost a ochota naslouchání jinému názoru. Odbornou debatu na úrovni skutečných odborníků nahrazují urážky a útoky samozvaných odborníků. Slovník současných politických půtek se přenesl i do problematiky prostředí tak čistého, jakým je příroda. Ti, kteří nesouhlasí s teorií divočiny, anebo chtějí dokonce kůrovcovou kalamitu zastavit jsou osočováni jako nechápaví umanutci a je naprosto jedno, jestli jejich jména věnčí profesorské nebo další tituly. Profesionální nadšenci, kterým mediální zviditelňování nasadilo křídla a kteří převzali současné politické manýry si nevidí do úst a mentorují o desítky let starší odborníky.

Penzijní věk se stal přitěžující vlastností.

Vraťme se však ke konferenci, která neměla probírat speciálně odbornou problematiku, ale měla diskutovat o Šumavě z hlediska společenských, politických a právních dopadů.

Účastníci konference vyslechli řadu přednášek a projevů nejen vynikajících odborníků ale i znalců historie šumavských problémů. Dalo by se konstatovat, že v zaplněném sále snad nebyl nikdo, kdo by pochyboval o tom, že šumavské lesy se dostaly do vážných problémů a že je nečeká lehké období.

Jednota a spontánnost názorů přednášejících odborníků však vyvolává řadu otázek.

Jak je možné, že vědecký názor předurčující osud Šumavy byl tak dlouho a úspěšně reprezentován pouze odborníky, dnes sdruženými do samozvané stínové vědecké rady. Jak je možné, že předvídaný a dlouho avizovaný katastrofický stav Šumavy se začal vážně řešit až začátkem roku 2011, tedy až po čtyřech letech probíhající kalamity? Jak je možné, že

posedlost vytváření tzv. divočiny prostřednictvím kůrovce měla a má tak úrodnou půdu i u velké části medií. Jak je možné, že jsou přehlíženy staleté lesnické zkušenosti, nerespektovány názory těch, kteří národní park zakládali a nepublikovány názory odborníků, kteří měli a mají na vývoj na Šumavě jiný názor, než zmíněná stínová vědecká rada.

Podobných otázek by bylo možno položit ještě řadu, včetně té nejzávažnější, kdo ponese odpovědnost za dva a půl milionu mrtvých stromů. Při volnosti výkladu poslání národního parku ve smyslu nařízení vlády č. 163 asi nikdo, protože to, co jedni považují za katastrofu, mohou druzí oslavovat jako úspěch a vítězství svých teorií. A pokud se týká škod - na území národního parku se přeci škody nevyčísľují - milion stromů sem, milion stromů tam.

Velkou nadějí do dalších dnů vnáší připomenutí, že ve stejném sále, kde proběhla konference podpořilo 5. srpna minulého roku 53 senátorů ze 60 přítomných, petici Zachraňme Šumavu. Senátoři mimo jiné podpořili stávající vedení národního parku ve snaze o zastavení kůrovcové kalamity a požádali vládu ČR aby se zasadila o naplnění Usnesení vlády č. 163 zejména o uchování a zlepšení přírodního prostředí národního parku, uchování typického vzhledu krajiny a využití území parku k turistice a rekreaci nezhoršující přírodní prostředí.

Senát také požádal vládu ČR o přešetření zákonnosti rozhodnutí ministra, které nastartovalo kůrovcovou kalamitu.

František Nykles - Šumava